

**VARBERGS
KOMMUN**

Kommunstyrelsens förvaltning
Tina Källström, Räddningstjänsten Väst

Yttrande

2021-05-05

1 (5)

Dnr: KS 2021/0169-2

Justitiedepartementet

Svar på remiss angående Betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Varbergs kommun har beretts möjlighet att yttra sig över Utredningen om civilt försvars slutbetänkande ”Struktur för ökad motståndskraft” (SOU 2021:25) och vill med anledning av detta anföra följande.

Utredningens förslag har haft starkt fokus på statliga myndigheter och brister i sin ansats till förtydligad ledningsförmåga för kommunerna. Att införa nya begrepp och kriterier bidrar inte till en ökad ledningsförmåga. Att kriterierna dessutom skiljer sig åt mellan olika uppgifter i lagen ger snarare en ökad otydlighet jämfört med idag.

Utredningen föreslår en rad ambitionshöjningar och förtydliganden när det gäller kommunernas arbete med krisberedskap och framförallt civilt försvar. För att möta denna ambitionshöjning måste kommunerna tillföras ökade ekonomiska resurser. Det viktiga arbete kommunerna har framför sig för att stärka sin del i totalförsvaret kräver en långsiktig och förutsägbar finansiering.

Utifrån ovanstående föreslås att lagen om extraordinära händelser inte ändras i detta skede utan att en fördjupad utredning och analys görs beträffande kommuners och regioners ansvar, uppgifter och finansiering.

14.3.1

Varbergs kommun anser att det hade varit bättre att dela upp nuvarande LEH i två lagar; en för kommuner och en för regioner. Detta för att undvika framtid förändringar för kommunerna om regionernas uppdrag förändras. Att delar av lagen dessutom endast berör kommunerna talar även det för två separata lagstiftningar.

14.3.2

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	ORGANISATIONSNUMMER	E-POSTADRESS
Varbergs kommun	Engelbrektsgatan 15, Östra Vallgatan 12 (hiss)	0340-880 00	212000-1249	ks@varberg.se
432 80 Varberg	432 80 Varberg	TELEFAX		WEBBPLATS www.varberg.se

Formuleringen ”kunna lösa sina uppgifter inför och under höjd beredskap” är en tydlig ambitionshöjning som inte är finansierad.

14.3.3

Det förslagna begreppet fredstida krissituationer och dess definition som ersätter begreppet extraordinär händelse ger ingen ökad tydlighet.

Fredstida krissituation definieras i utredningens lagförslag som situationer som *kännetecknas* av att de

1. avviker från det normala
2. *och* är svåra att förutse,
3. *och* drabbar många människor och stora delar av samhället,
4. *och* hotar grundläggande värden,
5. *och* innebär en allvarlig störning
6. *eller* en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner,
7. *och* inte kan hanteras enskilt av ordinarie organisation och kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.

Definitionen innehåller således flera svårtolkade kriterier som alla ska vara uppfyllda. Det nuvarande begreppet extraordinär händelse definieras som en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Utredningen förslår vidare olika kriterier för vilka händelser som ska analyseras i kommunernas förberedelsearbete genom risk- och sårbarhetsanalys och vara grund för att krisledningsnämnden ska kunna träda i funktion än de som ingår i definitionen av fredstida krissituationer. När andra kriterier används för uppgifterna i lagen än de som definierar begreppet fredstida krissituationer är det svårt att se när och hur begreppet fredstida krissituationer ska användas. Detta gör lagen otydlig och uppgifterna i den mer svårtydda än nuvarande lagstiftning.

Utredningen anger även att begreppet fredstida krissituationer ska tolkas bredare än tidigare extraordinära händelser vilket per automatik innebär en ambitionshöjning.

14.4.1

De händelser som utredningen förslår att kommunerna särskilt ska beakta i analysen är inte avgränsade till det föreslagna begreppet fredstida krissituationer detta bidrar till den generella otydlighet som finns i lagförslaget. Att analysen även ska omfatta sårbarheter, hot och risker under krig innebär en ambitionshöjning. Även fortsättningsvis bör verksamheter där kommunen har ansvaret men som bedrivs via valfrihetssystem ingå i analysen.

14.4.3

För att kommunerna ska kunna beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet krävs en tydlighet från staten vilka krav det är som ställs på kommunen. Det är också viktigt att det är tydligt vilken myndighet som kan ställa sådana krav på kommunen. I förslaget anges att länsstyrelserna är de som primärt kan ställa sådana krav men även andra myndigheter nämns. Varbergs kommun anser att det är viktigt att kraven är tydliga och samordnade samt att det finns en tydlig finansiering för att nå upp till kraven.

14.5.3

Varbergs kommun anser att det bör tydliggöras att den rapportering kommunerna ska göra avser händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder inom sitt verksamhetsansvar. Idag önskas det ofta rapporter utifrån kommunens geografiska område. Arbetet med att inhämta och sammanställa den informationen är betungande för kommunerna särskilt i en händelse där kommunens egen verksamhet är hårt belastad.

Varbergs kommun önskar även att det tydliggörs att kommunerna ska få en återkoppling utifrån de uppgifter de rapporterar för att på så sätt kunna justera sin lägesbild och anpassa de åtgärder de planerar.

14.6

Att kommunernas geografiska områdesansvar även ska omfatta samordning av information till allmänheten under höjd beredskap är ännu ett exempel på ett utökat ansvarsområde som saknar finansiering. Information till allmänheten under höjd beredskap är ett komplext och omfattande arbete som kräver planering och samordning i förberedelsearbetet.

Varbergs kommun tillstyrker förslaget att kommunens risk- och sårbarhetsanalys bör begränsas till den egna verksamheten. Dock anser Varbergs kommun att verksamheter där kommunen har ansvaret men som

bedrivs via valfrihetssystem även fortsättningsvis bör ingå i analysen. De utgör en viktig del i samhällets funktionalitet och en sammanhållen riskhantering är därför väsentlig. En utökning av valfrihetssystemet får inte medföra en försämring i riskhanteringen.

10.2

Varbergs kommun ställer sig frågande till att utredningen delvis motiverar behovet av en ledning för civilområdena med att det möjliggör ökat stöd till och uppföljning av kommunerna. För att utveckla beredskapen på lokal nivå är det bättre att resurser tilldelas kommunerna än att man inrättar en ytterligare ledningsnivå och utökad uppföljning av kommunerna. Dagens omfattning på uppföljning av kommunernas arbete inom området är tillräcklig.

10.4.2

Varbergs kommun anser att kommunala företrädare ska deltar i framtagandet av grundsyn och inte bara representeras via länsstyrelserna. Kommunerna har en viktig roll i arbetet med att stärka det civila försvaret då de tillhandahåller en stor del av den samhällsviktiga verksamhet som är en förutsättning för ett totalförsvaret.

10.4.4

Varbergs kommun anser inte att civilområdeschefen ska ha en roll i fredstida krissituationer. Förslaget riskerar att bli ett mellanled mellan den lokala och den nationella nivån som kan fördröja hanteringen och skapa otydlighet för kommunerna.

16.5

Varbergs kommun anser att utredningens konsekvensanalys för kommunerna brister. Utredning lämnar ett antal ofinansierade förslag och utreder inte nuvarande finansieringsnivåer. Att ange att föreslagna åtgärder redan ingår i nuvarande lagstiftning ger inte en rättvisande bild då flera av dess uppgifter idag indirekt är nedprioriterad via den överenskommelse som finns mellan SKR och MSB. Ett exempel på detta är att beakta totalförsvarets krav som kan anses vara en omfattande och resurskrävande uppgift. Förtydligande och återprioriterade uppgifter bör finansieras och finansiering bör vara långsiktig så att kommunerna långsiktigt kan bygga upp sina resurser för att driva och samordna utvecklingen av totalförsvaret inom sina verksamheter och sitt geografiska område.

2021-04-08

5 (5)
Dnr: KS 2021/0169-
2

Kommunstyrelsens förvaltning

Ann-Charlotte Stenkil
Kommunstyrelsens ordförande

§ 123

Dnr KS 2021/0169

Svar på remiss angående Betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. översända yttrande daterat 5 maj 2021 som svar till Justitiedepartementet från Varbergs kommun.

Beskrivning av ärendet

Varbergs kommun har getts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25).

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 att tillsätta en utredning med uppdrag att analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Den föreslagna strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Utredningen antog namnet Utredningen om civilt försvar. Utredningens uppdrag har bland annat omfattat att:

- analysera och lämna förslag på en struktur med statliga myndigheter indelade i sektorer och sektorsansvariga myndigheter
- analysera och lämna förslag på en ändamålsenlig geografisk indelning för civil ledning och samordning på regional nivå och på hur dessa områden ska ledas
- analysera och lämna förslag på en förtydligad ledningsförmåga för kommuner och landsting
- analysera och lämna förslag på hur Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) roll att verka för samordning kan utvecklas
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utifrån detta uppdrag föreslår utredningen en struktur för hur statliga myndigheter som bedriver samhällsviktig verksamhet ska samverka i förberedelse och planeringsarbetet.

Utredningen beskriver även en ansvarstrappa där statliga myndigheters ansvar för krisberedskap inför och under höjd beredskap tydliggörs utifrån vilken roll respektive myndighet har i krisberedskapen.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande	Datum
----------------------	--------------------	-------

Utredningen föreslår att landet delas in i större geografiska områden för civil ledning och samordning, civilområden. Hallands län förslås tillhöra västra civilområdet tillsammans med Västra Götalands län.

I varje civilområde ska en av länsstyrelserna vara civilområdesansvarig och därmed civilområdeschef. Civilområdeschefen ska ansvara för att samordna planeringen inför höjd beredskap. Under höjd beredskap ska civilområdeschefen, som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom civilområdet, samordna och koordinera de civila aktörerna. Civilområdeschefen föreslås vidare verka för samordning av länsstyrelserna vid fredstida krissituationer.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har idag ett brett uppdrag med ansvar för en lång rad frågor som rör skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Utöver detta föreslås MSB ha ett övergripande ansvar för planeringen för civilt försvar. MSB förslås även ansvara för att sammanställa resursbehov inom civilt försvar och krisberedskap. MSB ska kunna stödja andra aktörer vid nationella kriser och stödja regeringen och myndigheterna vid höjd beredskap.

Utredningen föreslår att regeringen ska ge MSB i uppdrag att bilda och administrera ett centralt beredskapsråd. I beredskapsrådet bör företrädare för de sektorsansvariga myndigheterna och civilområdescheferna ingå. Det centrala beredskapsrådet ska vara ett forum för information, dialog och samordning av gemensamma frågor.

Utredningen föreslår att en ny lag, lagen om kommuner och regioners beredskap, ska ersätta lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. En stor del av de nu gällande bestämmelserna överförs till den nya lagen men inordnas i en ny struktur. Syftet med den nya strukturen är att öka enhetligheten i arbetet med den fredstida krisberedskapen och det återupptagna arbetet med civilt försvar. Dessutom ersätter fredstida krissituationer begreppet extraordinär händelse.

Beslutsunderlag

Arbetsutskottet 18 maj 2021, § 237.

Beslutsförslag 5 maj 2021.

Yttrande – Struktur för ökad motståndskraft, 5 maj 2021.

Struktur för ökad motståndskraft, SOU 2021:25.

Övervägande

Det är i grunden positivt med en ny nationell hållbar struktur för en ökad motståndskraft.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande	Datum
----------------------	--------------------	-------

Utredningens förslag brister i sin ansats till förtydligad ledningsförmåga för kommunerna. Utredningen har haft starkt fokus på statliga myndigheter och har inte mäktat med att göra adekvata och tillräckliga konsekvensanalyser för kommunernas roll, verksamhet och ekonomi.

Att införa nya begrepp och kriterier bidrar inte till en ökad ledningsförmåga. Att kriterierna dessutom skiljer sig åt mellan olika uppgifter i lagen ger snarare en ökad otydlighet jämfört med idag.

Det viktiga arbete kommunerna har framför sig för att stärka sin del i totalförsvaret kräver en långsiktig och förutsägbar finansiering. Utredningen föreslår en rad ambitionshöjningar och förtydliganden när det gäller kommunernas arbete med krisberedskap och framförallt civilt försvar. För att möta denna ambitionshöjning måste kommunerna tillföras ökade ekonomiska resurser.

Sammanfattningsvis föreslås att lagen om extraordinära händelser inte ändras i detta skede utan att en fördjupad utredning och analys görs beträffande kommuners och regioners ansvar, uppgifter och finansiering.

Protokollsutdrag: Justitiedepartementet

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande	Datum
----------------------	--------------------	-------